

Стуліка О. Б.

*кандидатка психологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри практичної психології
Маріупольського державного університету*

Овіннікова Р. В.

*студентка II курсу ОС «Магістр»
спеціальності «Практична психологія»
Маріупольського державного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕЖИВАННЯ ЧУТЛИВОСТІ ДО СПРАВЕДЛИВОСТІ ОСІБ, ЯКІ БУЛИ ВИМУШЕНІ ЗМІНИТИ МІСЦЕ СВОГО ПОСТІЙНОГО ПРОЖИВАННЯ У ЗВ'ЯЗКУ З ВОЄННИМИ ДІЯМИ В УКРАЇНІ

FEATURES OF EXPERIENCING SENSITIVITY TO JUSTICE OF PEOPLE WHO WERE FORCED TO CHANGE THEIR PLACE OF PERMANENT RESIDENCE IN CONNECTION WITH MILITARY ACTIONS IN UKRAINE

У статті надано результати аналізу наявних у психологічній доктрині підходів до розуміння явища справедливості. Визначено базові положення концепції чутливості до справедливості. Охарактеризовано відмінні особливості чутливості до справедливості жертви, чутливості до справедливості спостерігача, чутливості до справедливості бенефіціара та чутливості до справедливості порушника.

На підставі результатів емпіричного дослідження прояву чутливості до справедливості як особистісного феномену осіб, які були вимушені змінити місце свого постійного проживання у зв'язку з воєнними діями в Україні, з'ясовано, що в означеній категорії осіб переважає чутливість до справедливості порушника та чутливість до справедливості спостерігача. Обґрунтовано припущення про схильність респондентів відчувати почуття провини у випадках скоєння ними несправедливих, на їх думку, вчинків, та почувати гнів при зіткненні з порушенням соціальних норм іншими особами, про наявність мотивації відновлювати справедливість, втручатися у несправедливі ситуації та компенсувати збитки жертвам несправедливості, а також про переважання просоціальних тенденцій у поведінці. Встановлено, що в осіб, які були вимушені змінити місце свого постійного проживання у зв'язку з воєнними діями в Україні, наявний підвищений рівень особистісної та ситуативної тривожності. Доведено наявність прямого кореляційного зв'язку між рівнем показників чутливості до справедливості спостерігача, чутливості до справедливості бенефіціара, чутливості до справедливості порушника та рівнем ситуативної тривожності, а також між рівнем особистісної тривожності та показниками чутливості до справедливості жертви, чутливості до справедливості спостерігача, чутливості до справедливості бенефіціара та чутливості до справедливості порушника.

Ключові слова: справедливість, чутливість до справедливості, чутливість до справедливості жертви, чутливість до справедливості спостерігача, чутливість до справедливості бенефіціара, чутливість до справедливості порушника, почуття провини, особистісна тривожність, ситуативна тривожність.

The article provides the results of the analysis of approaches to understanding the phenomenon of justice available in psychological doctrine. The basic statements of the concept of sensitivity to justice are defined. Distinctive features of victim justice sensitivity, observer justice sensitivity, beneficiary justice sensitivity, perpetrator justice sensitivity are characterized.

Based on the results of an empirical study of the phenomenon of sensitivity to justice as a personal phenomenon of people who were forced to change their place of permanent residence in connection with military actions in Ukraine, it was found that in this category of people the observer's justice sensitivity and perpetrator's justice sensitivity prevail.

The hypothesis concerning the respondents' tendency to experience guilt when they commit unjust acts, and to feel anger when they face the violation of social norms by other persons, concerning the presence of motivation to restore justice, intervene in unjust situations and compensate victims of injustice, as well as concerning the predominance of prosocial tendencies in behavior is proved. It was established that people who were forced to change their place of permanent residence in connection with military actions in Ukraine have an increased level of personal and situational anxiety. It is proved that there is a direct correlation between the level of indicators of sensitivity to the observer's justice sensitivity, beneficiary justice sensitivity, perpetrator's justice sensitivity and the level of situational anxiety as well as between the level of personal anxiety and indicators of victim's justice sensitivity, observer's justice sensitivity, beneficiary justice sensitivity, perpetrator's justice sensitivity.

Key words: justice, sensitivity to justice, victim's justice sensitivity, observer's justice sensitivity, beneficiary justice sensitivity, perpetrator's justice sensitivity, personal anxiety, situational anxiety.

Вступ. Феномен справедливості має морально-етичну природу та тісно пов'язаний з важливими категоріями етики, такими як добро та зло, гуманність, правда, за своєю сутністю є аксіологічним, існує у свідомості людей та об'єктивується у когнітивних, емоційних і поведінкових реакціях на явища,

які оцінюються як справедливі або несправедливі. Воєнні дії та спричинені ними вимушені міграційні процеси являють собою об'єктивний чинник сприйняття свого майбутнього невизначеним, а теперішнього небезпечним. В означених умовах суб'єктивне переживання справедливості набуває особливого

значення, оскільки визначає як особливості емоційного стану носія, так і його мотивацію.

Актуальність обраної теми дослідження обумовлена тим, що в обставині дії особливого правового режиму воєнного стану населення України щоденно зазнає стресу, психічної депривації, відбувається пристосування до життєдіяльності в надзвичайних умовах. Відтак змінюються і особисті емоційні стани. Особа, яка є чутливою до справедливості, опиняється у специфічному контексті виявлення такої чутливості, відтак емоції, що супроводжують чутливість до справедливості, набувають характеру реактивності. Вивчення означеної теми має практичне значення, оскільки з'ясування особливостей емоційного стану чутливих до справедливості людей, наявних у них невдоволених потреб дозволить виробити рекомендації з психокорекції для впровадження їх у професійну діяльність практичного психолога. Крім того, такі наукові напрацювання мають теоретичне значення, оскільки спрямовані на збагачення сучасної психологічної доктрини дослідженнями феномену чутливості до справедливості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Справедливість як психологічне явище є предметом досліджень ряду науковців. Зокрема, авторами теорій, спрямованих на психологічне пояснення справедливості є Л. Кольберг, Дж. Р. Рест, Л. Скітка, Дж. С. Адамас, Г. С. Левенталь, Дж. Тілбо, Л. Уолкер, І. Е. Лінд, Т. Р. Тайлер. Мотивацію відновлення справедливості досліджували Е.Х. Волстер, Е. Бершайд, Дж. Роулз, Дж. Брокнер, Б. М. Візенфельд, І. Лінд, Т. Тайлер, М. Лернер, С. Клайтон. Чутливість до справедливості вивчали М. Шмітт, А. Баумерт, М. Голлівітцер, Ю. Маес, Р. Нойман, Л. Монтада, К. в. д. Бос та М. Баль. Теоретичну основу нашого дослідження складають також напрацювання вітчизняних вчених Л. В. Клочек, А. В. Фурмана та О. Я. Шаюк.

Метою дослідження є визначення особливостей чутливості до справедливості осіб, які були вимушені змінити місце свого постійного проживання у зв'язку з воєнними діями в Україні.

Виклад основного матеріалу. Безпосереднє вивчення справедливості як психологічного явища розпочалося у середині ХХ ст., що певною мірою було спричинено подіями Другої світової війни, після завершення якої виникла нагальна потреба переосмислення трагічних подій, формування екзистенційних цінностей, побудови взаємин у новому суспільному устрої. Виокремилася чотири підходи: теорія відносної депривації, теорія віри у справедливий світ, теорія рівності та теорія процедурної справедливості.

Теорія відносної депривації виходить з того, що почуття гніву та образи виникають як природна реакція на те, що хтось перебуває у гіршому становищі порівняно з певним стандартом [15]. Підґрунтям означеної теорії стали результати опитувань американських солдатів під час Другої світової війни, які свідчили, що військовослужбовці армії США були розчаровані у зв'язку з умовами підвищення по службі у порівнянні з військовою поліцією.

Поняття «віра у справедливий світ» введено в науковий обіг у 1960-х рр М. Дж. Лернером та описано однойменною теорією. Віра у справедливий світ є світоглядною установкою, яка спрямовує когнітивні процеси, переживання та власну активність суб'єкта. М. Лернер визначає віру у справедливий світ як розповсюджене і стійке переконання, засноване на іманентній потребі людини жити у безпечному, передбачуваному та керованому середовищі [9]. Віра у справедливий світ виконує адаптивні функції: являє собою знак того, що суб'єкт зобов'язується чинити справедливо; наділяє його впевненістю, що інші будуть чинити справедливо щодо нього; задає концептуальні рамки для осмисленої інтерпретації подій свого життя.

Домагання процесуальної справедливості пов'язані з очікуваннями, що базуються на уявленнях людей про те, на яке ставлення вони заслуговують з боку інших [11, с. 530], що може бути пов'язано із потребою у повазі, статусі, престижі. Так, Д. Т. Міллер вказує, що сприйняття того, що з кимось поводитися зневажливо, широко визнано поширеним джерелом виникнення гніву [11, с. 532]. Прояв неповаги вважають несправедливими, що підтверджується дослідженнями реакції аудиторії на людей, які мстяться за жакливі вчинки: люди менш критично ставляться до ворожих дій людини, коли розглядають такі дії як відплату за попередню образу, травму [11, с. 533]. Отже, такий тип агресії вбачається виправданим, а відплата розглядається як необхідність для збереження іміджу, честі, гідності та є формою самозахисту. Сильне почуття несправедливості є необхідним, щоб люди відчували себе виправданими у вживанні агресивних дій проти членів своєї групи.

Згідно з теорією рівності [6] відносини між людьми будуються на основі норми справедливості (очікування, що внески особи буде еквівалентно винагороджено). При цьому, оцінка справедливості здійснюється шляхом зіставлення особистих витрат та здобутків з іншими людьми у відносинах соціального обміну. Порушення такого балансу призводить до почуття несправедливості, яке зумовлює виникнення душевного дискомфорту. Задля того, аби позбутися внутрішньої напруги, людина прагне відновити справедливість.

В дослідженні Л. В. Клочек [2, с. 54] надано огляд теорій, спрямованих на психологічне пояснення явища справедливості. Так, теорія морального розвитку Л. Кольберга, теорія моральних схем Дж. Р. Рест та теорія захисту цінностей Л. Скітка розглядають морально-етичний компонент справедливості як регулятора суспільних відносин. Загальною особливістю теорії неупередженості Дж. С. Адамаса, Г. С. Левенталя, теорії особистого інтересу Дж. Тібо та Л. Уолкера, теорії цінності групи І. Е. Лінд, Т. Р. Тайлера є розгляд справедливості, як явища, що у взаєминах між людьми проявляється через дотримання норм взаємодії та призводить до поліпшення відносин.

А. В. Фурманом та О. Я. Шаюк виокремлено такі види справедливості у структурі повсякденної взає-

модії: ситуаційна справедливість; конвенційна справедливість; діяльнісно-вчинкова справедливість; самовідповідальність. [3, с. 94]. На думку А. В. Фурмана та О. Я. Шаюк причиною соціальних конфліктів є різні уявлення, образи справедливості у свідомості людей [3, с. 95]. Важливим також є судження, що «воднораз вибрані людиною значення і норми справедливості впливають на її атитюди стосовно учасників взаємодії, а через них діють на поведінку – індивідуальну продуктивність, діалогічність спілкування з навколишніми, особистісні вибори і вчинки» [3, с. 93]. Отже, можна розглядати уявлення про справедливість як когнітивне упередження. Твердження, на кшталт, «світ справедливий», «кожен отримує те, на що заслуговує», «справедливість має бути відновлена», тощо за своєю сутністю та лексичною структурою належать до метамоделі мови [1]. В даному випадку йдеться про генералізацію та її підвид – пресуппозицію, припущення. Слова являють собою поверхневу структуру, тоді як глибинною структурою є особистий досвід, адже будь-яке вербальне повідомлення – це поверхнева структура, яка була трансформована людиною зі своєї глибинної структури.

Як потенційний соціально-когнітивний механізм розвитку було припущено, що часте зіткнення з випадками несправедливості може підвищити потенціал активації концепцій, пов'язаних з несправедливістю, і, таким чином, може призвести до підвищення чутливості до справедливості з часом [13; 5]. Р. Вейн і К. ван ден Бос виявили, що справді зіткнення з несправедливістю посилює чутливість до справедливості [15].

Наприкінці ХХ ст. соціальні психологи прийняли концепцію реактивності і висунули припущення, що люди можуть відрізнитися не тільки толерантністю або чутливістю до фізичних подразників, розчарування, двозначності, винагороди та покарання, а також толерантністю до порушення моральних норм і несправедливості. З'ясування того, чому та як люди відчувають, що за результатами соціальної взаємодії або реалізації певних процедур, щодо них вчинено несправедливо, стало предметом ґрунтовного дослідження М. Шмітта, Р. Ноймана і Л. Монтада. Було встановлено, що чутливість до справедливості є рисою особистості. Спершу, за М. Шміттом, вона мала назву «чутливість до несправедливості, що відбулась» та використовувалася (як поняття) для фіксації стійких індивідуальних особливостей реагування на випадки несправедливості. Зосереджуючись на вимірюванні чутливості до справедливості з точки зору жертви, М. Шмітт, Р. Нойман і Л. Монтада припустили, що конструкція складалася з чотирьох компонентів: перцептивного, афективного, когнітивного та мотиваційного [4, с. 165–166].

Концепція чутливості до справедливості розглядає рису особистості (диспозицію), що відображає індивідуальні відмінності у готовності сприймати випадки несправедливості та в інтенсивності когнітивних, емоційних і поведінкових реакцій на несправедливість. Відповідно до різних ролей, які

може виконувати людина у ситуації несправедливості, виокремлюють чутливість до справедливості жертви, свідка, бенефіціара та порушника.

Чутливість жертви передбачає готовність сприймати як несправедливу власну віктимізацію, характеризується повторюваними думками та інтенсивним гнівом після досвіду віктимізації, а також сильними намірами протестувати та виправити несправедливість. Результати подальших досліджень чутливості жертви були викладені в моделі чутливості до підлих намірів [7; 8]. Згідно з цією моделлю, чутливість жертви включає гіперчутливість до сигналів, що вказують на загрозу експлуатації. Особливо в ситуаціях, які характеризуються взаємозалежністю та соціальною невизначеністю (тобто ситуації, в яких можлива експлуатація), особи з високою чутливістю до жертви (порівняно з людьми з меншою чутливістю до жертви) реагуватимуть на незначні ознаки ненадійності з очікуванням і страхом експлуатації та небажання співпрацювати. Маючи мотивацію уникнути експлуатації, вони радше самі порушуватимуть норми та охоче зможуть пояснити такі дії як виправдані засоби запобігання або компенсації власних вдатків.

Чутливість до справедливості бенефіціара та порушника ілюструє індивідуальні відмінності в готовності сприймати себе як вигодонабувача від несправедливості або особи, яка вчинила несправедливість. В обох випадках типова афективна реакція на уявну несправедливість включає почуття провини, сильну мотивацію відновити справедливість і компенсувати збитки жертвам несправедливості. Науковці відзначають просоціальні тенденції, пов'язані з чутливістю до справедливості бенефіціарів і порушників [10].

Подібно до чутливості бенефіціарів і злочинців, вважається, що чутливість спостерігачів включає справжнє занепокоєння стосовно справедливості та просоціальні нахили. Так, чутлива до справедливості спостерігача особа має внутрішню мотивацію відновлення справедливості, що проявляється як каральні тенденції щодо порушника, а також солідарність із жертвами несправедливості. Було виявлено, що чутливість спостерігача передбачила гнів, який відчувається при зіткненні з порушеннями норм іншими, і опосередковано сприяє вживанню заходів проти таких порушень, незважаючи на особистий ризик [12].

Аналіз результатів дослідження. Вивчення особливостей чутливості до справедливості осіб, які були вимушені змінити місце свого постійного проживання, здійснювалось за допомогою використання такі психодіагностичних методик: «Чутливість до справедливості» (М. Шмітт, А. Баумерт, М. Голлвітцер, Ю. Маес), Шкала базових переконань (Р. Янофф-Бульман) та Шкала тривоги Спілбергера (Д. Спілбергер).

В опитуванні, проведеному за допомогою програмного забезпечення Google Forms, взяв участь 61 респондент, серед яких 36 жінок (59%) та 26 чоловіків (41%). Вік респондентів варіював від

18 до 45 років: 10 осіб віком від 18 до 24 років (17%), 35 осіб віком від 25 до 34 років (57%), та 16 осіб віком від 35 до 45 років (26%).

Відповідно до результатів використання методики «Чутливість до справедливості», встановлено, що у респондентів чутливість до справедливості порушника (29,5), чутливість до справедливості спостерігача (28,2), чутливість до справедливості жертви (27,9) мають схожі показники. Найменше виражена серед досліджуваних чутливість до справедливості бенефіціара (23,5) (рис. 1.). У відсотковому співвідношенні, відповідно, позиція порушника – 27%, позиція спостерігача – 25,8%, позиція жертви – 25,6%, позиція бенефіціара – 21,5%.

Рис. 1. Середні показники чутливості до справедливості серед респондентів

Порівняльна характеристика показників чутливості до справедливості за статтю респондентів свідчить, що чутливість до справедливості жертви та чутливість до справедливості спостерігача серед чоловіків та жінок суттєво не відрізняється, в той час як жінки мають більш високі показники чутливості до справедливості бенефіціара та чутливості до справедливості порушника, що дозволяє зробити висновок про більш сильну просоціальну мотивацію жінок та їх стурбованість загальним суспільним благополуччям (рис. 2).

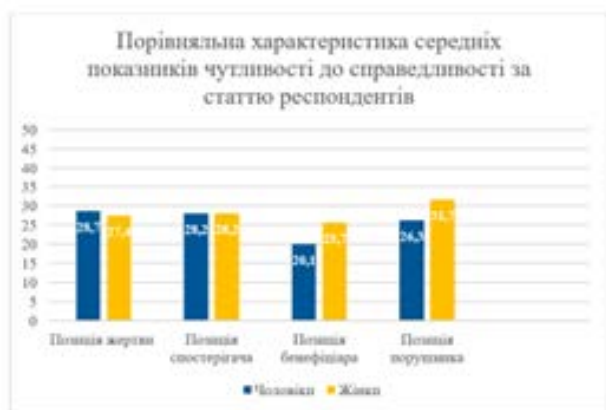

Рис. 2. Порівняльна характеристика середніх показників чутливості до справедливості за статтю респондентів

Відповідно до результатів за методикою «Шкала базових переконань», встановлено, що середні показники переконання про справедливість та доброзичливість світу є найнижчими (рис. 3).

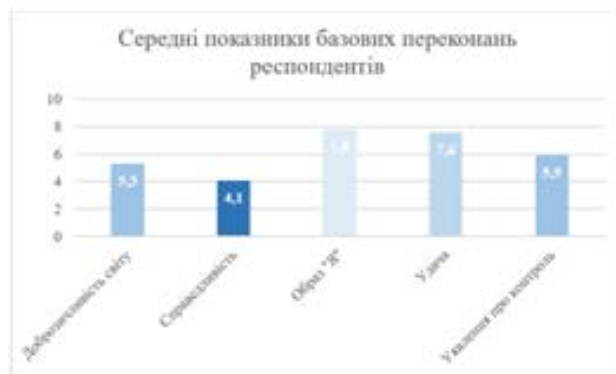

Рис. 3. Середні показники базових переконань респондентів

Згідно з результатами використання методики «Шкала тривоги Спілбергера» встановлено, що у респондентів за середніми показниками наявний високий рівень як ситуативної, так і особистісної тривожності (рис. 4).

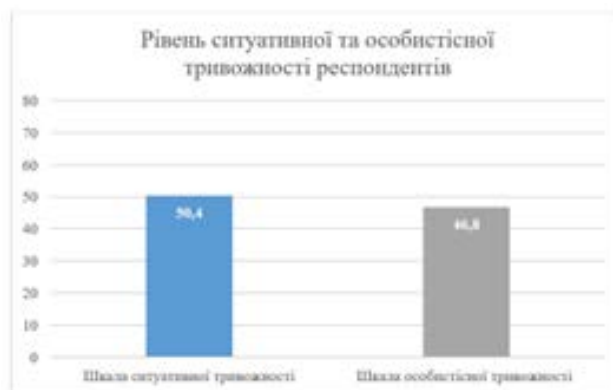

Рис. 4. Рівень ситуативної та особистісної тривожності респондентів

Крім того, визначено, що рівень ситуативної та особистісної тривожності жінок дещо перевищує показники у чоловіків (рис. 5).

Рис. 5. Рівень ситуативної та особистісної тривожності у чоловіків та жінок

Результати однофакторного дисперсійного аналізу рівня особистісної тривожності респондентів та показниками чутливості до справедливості

Джерело варіації	SS	df	MS	F	P-значення	F критичне
Між групами	11452,75	60	190,8791	3,588	0,000	1,392
Всередині груп	9736,5	183	53,20492			
Разом	21189,25	243				

Кореляційний зв'язок між показниками чутливості до справедливості та рівнями ситуативної та особистісної тривожності

	Позиція жертви	Позиція спостерігача	Позиція бенефіціара	Позиція порушника
Шкала ситуативної тривожності	0,180	0,269*	0,397**	0,382**
Шкала особистісної тривожності	0,291*	0,397**	0,588**	0,519**

Примітка: *кореляція значуща на рівні 0,05

** кореляція значуща на рівні 0,01

Для визначення впливу фактора рівня особистісної тривожності на показники чутливості до справедливості було проведено однофакторний дисперсійний аналіз.

Емпіричне значення статистики Фішера $F=3,588$ та p -значення 0,000. Відповідно, вихідна гіпотеза, що перевіряється, (H_0) про відсутність зв'язку між рівнем особистісної тривожності респондентів та показниками чутливості до справедливості може бути відкинута з вірогідністю помилки 0,000%. Таким чином, приймаємо альтернативну гіпотезу про наявність взаємозв'язку між фактором рівня особистісної тривожності у респондентів та їх показниками чутливості до справедливості (Табл. 1.).

Нами здійснено кореляційний аналіз результатів, отриманих на підставі використання методик «Чутливість до справедливості» та «Шкала тривоги Спілбергера». Для встановлення кореляційних зв'язків було використано коефіцієнт кореляції Пірсона (r -Пірсона), який дозволяє визначити наявність лінійного зв'язку між двома змінними.

Так, визначено наявність прямого кореляційного зв'язку між рівнем особистісної тривожності та показниками чутливості до справедливості за всіма шкалами, між рівнем ситуативної тривожності та чутливості до справедливості спостерігача, між рівнем ситуативної тривожності та чутливості до

справедливості бенефіціара, між рівнем ситуативної тривожності та чутливості до справедливості порушника (Табл. 2.).

Висновки. Таким чином, визначено, що в осіб, які були вимушені змінити місце свого постійного проживання у зв'язку з воєнними діями переважає чутливість до справедливості порушника та чутливість до справедливості спостерігача, що свідчить про схильність респондентів відчувати почуття провини у випадках скоєння ними несправедливих, на їх думку, вчинків, та почувати гнів при зіткненні з порушенням соціальних норм іншими особами, про наявність мотивації відновлювати справедливість, втручатися у несправедливі ситуації та компенсувати збитки жертвам несправедливості, а також про переважання просоціальних тенденцій у поведінці. Крім того, встановлено, що означена категорія осіб має підвищені рівні ситуативної та особистісної тривожності. При цьому, наявний прямий кореляційний зв'язок між рівнем показників чутливості до справедливості спостерігача, чутливості до справедливості бенефіціара, чутливості до справедливості порушника та рівнем ситуативної тривожності та між рівнем особистісної тривожності та показниками чутливості до справедливості жертви, чутливості до справедливості спостерігача, чутливості до справедливості бенефіціара та чутливості до справедливості порушника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Добровольська А.В. Відео підручник НЛП. Частина 5. Сила слова [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://event.alunika.com/nlponline/pt5> (дата звернення: 27.08.2023).
2. Ключек Л.В. Психологія соціальної справедливості у педагогічній взаємодії: дис. ...док. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія»; Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2019. 565 с.
3. Фурман А.В., Шаюк О.Я. Соціальна справедливість як предмет психологічної рефлексії. Україна в умовах реформування правової системи : сучасні реалії та міжнародний досвід : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [м. Тернопіль, 8-9 квіт. 2016р.]. Тернопіль : Економічна думка, 2016. С. 92–95.
4. Baumert A. Schmitt M. Justice sensitivity. Handbook of Social Justice Theory and Research. 2016, Springer. Pp. 161–180.
5. Bell W. S. The Archetype of Home and Secure Attachment to Self and Others: A Foundation for Individuation. ProQuest. URL: <https://www.proquest.com/openview/6957afde2a8d37497df70a0a8a7b67c2/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y> (date of access: 13.08.2023).
6. Davlembayeva D. Alamanos E. Equity Theory: A review. TheoryHub Book. 2023. URL: <http://open.ncl.ac.uk/> (date of the access: 31.08.2023).
7. Gollwitzer M., Rothmund T. When the need to trust results in unethical behavior: The Sensitivity to Mean Intentions (SeMI) model. Psychological Perspectives on Unethical Behavior and Decision Making. 2009. Pp. 135–152.

8. Gollwitzer M., Rothmund T. What exactly are victim-sensitive persons sensitive to? *Journal of Research in Personality*. 2011. № 45. Pp. 448–455.
9. Lerner M.J. *The belief in a just world: A fundamental delusion*. N.Y.: Plenum. URL: <https://archive.org/details/beliefinjustworl0000lern/page/220/mode/2up> (date of access: 25.08.2023).
10. Lotz S., Schlösser, T., Cain, D. M., The (in)stability of social preferences: Using justice sensitivity to predict when altruism collapses. *Journal of Economic Behavior and Organization*. 2013. № 93. Pp. 141–148
11. Miller D. T. Disrespect and the experience of injustice. *Annual Review of Psychology*. 2001. Vol. 52. Pp. 527–553.
12. Sasse J., Halmburger A., Baumert A. The functions of anger in moral courage – Insights from a behavioral study. *Emotion*. 2022. № 22(6). Pp. 1321–1335.
13. Schmitt, M., Baumert, A., Fetchenhauer, D., Gollwitzer, M., Rothmund, T., Schlösser, T. Sensibilität für Ungerechtigkeit [Sensitivity to injustice]. *Psychologische Rundschau*. 2009. № 60(1). Pp. 8– 22.
14. Smith HJ, Pettigrew TF, Pippin GM, Bialosiewicz S. Relative deprivation: a theoretical and meta-analytic review. *Pers Soc Psychol Rev*. 2012. № 16(3). Pp. 203–32.
15. Wijn R. van den Bos K. Toward a better understanding of the justice judgment process: The influence of fair and unfair events on state justice sensitivity. *European Journal of Social Psychology*. 2010. № 40. Pp. 1294–1301.